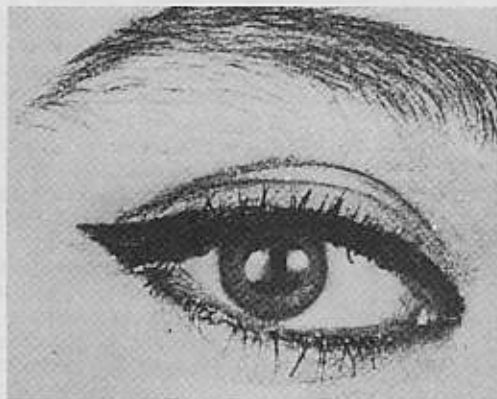

pärskeitä

4.56

Pärskeitä

julkaisija: STL Helsingin Lyseon teinikunta
66. vuosikerta

päätoimittaja: lehtori Timo Tenhola
vastaava toimittaja: Harri Palmen
muut toimittajat: Martti Mellais
Seppo Sauronen

taitto: Juhani Pirskanen

levikki + ilmoitukset: Mikko Lohikoski

piirroukset: Timo Tuominen

PÄÄKIRJOITUS 1.

RANGAISTUKSET OPPILAAN NÄKÖKULMASTA

Koulu kasvattaa. Se kasvattaa "jakamalla opetusta" ja siten lisäämällä oppilaiden tietoja. Mutta sen tarkoituksena on myös tulevaisuutta silmälläpitäen opettaa meitä sopeutumaan yhteiskuntaelämän lakeihin. Niinpä koulu rankaisee niitä, jotka eivät noudata annettuja määräyksiä.

Eri asia on, täyttävätkö koulussamme käytetyt rangaistukset tehtävänsä, parantaako rangaistuksen kohde tapansa ja varooko hän enää koskaan tekemästä aina-kaan samaa rikettä. Se riippuu tietenkin ensisijaisesti oppilaan luonteesta, arka uskoo huomautuksella, paksunahkainen ei millään.

Rangaistuksen aiheet ovat mielestäni koulussamme varsin järkeviä: on välttämätöntä rangaista tottelemattomuudesta, röyhkeydestä, tunnin häiritsemisestä jne. Joskus tottelemattomuus voi tosin johtua annetuista määräyksistä, jotka herättävät vastustushalua.

Lievimpinä rangaistuksina pidetään yleensä huomautuksia. Ne jäävät tavallisesti vain opettajan ja oppilaan tai opettajan ja luokan keskeisiksi. Niiden vaikutus riippuu täysin opettajasta, toisen huomautukset ja puhuttelut ovat tehokkaita, toisten eivät. Hyvin paljon käytetty keino on luokasta poistaminen, joka sivuutetaan joskus pelkällä olankohautuksella.

Se, että huomautus merkitään päiväkirjaan, ei paljonkaan lisää sen tehoa. Yksi muistutus lukukaudessa ei merkitse juuri mitään, eikä kolmesta muistutuksesta

saatava huolellisuusnumeron alentaminen myöskään yleensä vaikuta erityisemmin. Huolellisuusnumeroahan ei pidetä kovinkaan suuressa arvossa. (Miksi muuten pienestä käytöserikkeestä saatu rangaistus vaikuttaa ainoastaan huolellisuusnumeroon? Nykyäänhän käytösnumero osoittaa vain, onko oppilas tehnyt jonkin todella vakavan rötöksen. Eikö olisi järkevämpää todella arvostella oppilaiden käytöstä ja antaa arvosana sen mukaan?)

Tavallisin kovempi rangaistus on jälki-istunto. Se täyttää mielestäni mainiosti tehtävänsä ainakin alaluokilla. Energisen ja alituisesti liikkeessä olevan pikkupojan on valkeaa pysytellä paikallaan ääneti tunti tai pari.

Rangaistuksen tulisi tietenkin olla aina samat samoista rikkeistä. Tämä on kuitenkin mahdotonta pienten rikkomusten osalta, kun eri tunneilla määrää rangaistukset eri tuomari. Olisi kuitenkin pyrittävä saamaan eri opettajien kurinpäällölliset vaatimukset - ja samalla rangaistukset - samalle tasolle.

Koulun rankaisutapoja olisi mielestäni muutettava pienten rangaistusten osalta. Erittäin hyvä menettelytapa olisi antaa ylimääräistä työtä nykyisten muistutusten sijaan. Niinpä matematiikan opettaja voisi antaa rangaistukseksi pari visaista probleemaa, kielten opettaja pari yhtä visaista harjoitustehtävää, reaaliaineissa olisi rangaistuksena pieni esitelmä seuraavaksi tunniksi jne. Uskon, että tämä vaikuttaisi hyvin parantavasti ainakin patalaiskoihin ressuihin. Tällaisen uudistuksen avulla paranisi koulumme kuri entisestäänkin ja - mikä parasta - melko hyödyllisellä tavalla.

hp

PÄÄKIRJOITUS 2: SITÄ SOPII KYSYÄ

1. Miksi koulussa on kaikissa luokissa kaluttimet, kun niitä ei kuitenkaan koskaan käytetä? Olisi varmaan parempi antaa kaluttimilla ne tiedotukset, jotka nykyään annetaan rukouksissa.

2. Miksi pidetään erikseen voimistelu- ja urheilutunteja, kun ne kuitenkin käytännössä merkitsevät jokseenkin samaa? On turhaa toivoa, että urheilutunneilla ei voimisteltaisi, joten olisi siirryttävä pitämään liikuntakasvatuksen tunteja. Tämä termihän esiintyy jopa todistuksissa. Kalkki tämä sillä edellytyksellä, että näitä tunteja on välttämätöntä pitää.

3. Miksi kahden tunnin kokeista ei saa poistua ensimmäisen tunnin jälkeen? Saahan ylioppilaskirjoitustistakin lähteä, kun puolet ajasta on kulunut.

4. Miksi kielten opetus rajoittuu suurelta osalta viime vuosisadalta tuoksuvaan sanojen kyselemiseen ja harjoitusten tekemiseen. Käytännöllinen kielitaito saavutetaan vain puhumalla. Tosin suomalaisia ja varsinkin reissulaisia on vaikea saada keskustelemaan yleensä mistään, mutta uskoisin sen johtuvan enimmäkseen siitä, että meitä ei ole opetettu siihen alaluokilla.

5. Miksi alimmat luokat asuvat alakerrassa ja ylimmät yläkerrassa eikä päinvastoin? Pienimmät pojat juoksevat muutenkin pihalla, portaisissa ja käytävissä; miksi he eivät voisi saman tien juosta yläkertaan asti?

6. Miksi riviteinit haukkuvat teinitoimintaa, mutta eivät kuitenkaan tee mitään sen kohentamiseksi?

7. Miksi YKK:n kokouksissa on tänä syksynä ollut vain noin 20 teiniä? Teiniliiton vuoden teema on "teinit ja yhteiskunta" - se vaatisi entistäkin suurempaa yhteiskunnallista aktiivisuutta kaikilta teineiltä. Vai onko se jäänyt jo heti alkuun pelkiksi sanoiksi?

8. Miksi, oi miksi kukaan ei koskaan kirjoita omaaloitteisesti Pärskeisiin?

Sitä sopii kysyä.

VASTAUKSIA

Joskus on hyvä vastata pääkirjoituksen kysymyksiin aivan tuoreeltaan. Kas näin.

1. Keskusradio on niin vanhaa mallia, että sen käyttäminen on hankalaa. Oppilaat ovat sitä paitsi vihanneet kaluttimia, jotka siksi ovat epäluotettavat.

2. Aikoinaan oli suurta edistystä, että lukusuunnitelmaan lisättiin yksi liikuntakasvatustunti sekä voimistelu ja urheilu erotettiin eri aineiksi. Niitä pyritäänkin harjoittamaan eri aineina siinä määrin kuin ilmasto, sää ja voimistelusalien määrä sallivat.

3. Kahden tunnin kokeet järjestetään, että oppilaat voisivat riittävästi syventyä tehtäviin ja että heidän kirjoituksestaan saisi selvää.

4. Valtettavaa tosiaan on, että paljon aikaa on kuluttava oppilaiden kotityön tarkistamiseen, sillä varsinaista opetusta sanojen kuulustelu ei ole. Mutta kuinka moni vaivautuisi painamaan mieleensä sanoja, ellei niitä tavalla tai toisella kuulusteltaisi. Sopiikin siis kysyä, mistä tuoksu. Kyselijä näkyy pian unohtaneen, että alaluokilla kieltä opetetaan pääasialla juurikeskustelemalla. Ensimmäisinä vuosina oppilaat pyrkivätkin oppimaan esimerkiksi oikean intonaation, mutta yläluokilla innostus on laimentunut ja suurin osa välttelee kielen puhumista. Lieneekö vika sysissä vai sepissä?

5. Tähän syvämieliseen kysymykseen voi vastata viittaamalla tilastoihin. Ne osoittavat, että pikkulapset putoavat useammin ikkunasta kuin isot.

6. Onko vika aatteissa?

7. Ehkä kokouspaikka ei ole oikea. Tuomiokirkon kryptassa voisi olla enemmän keskustelijoita.

L. N.

Bertolt Brecht

JA

HÄNEN RUNONSA

Fertti Asplund:

Bertolt Brecht elää tällä hetkellä nousukauttaan Suomessa - jos kuolleesta miehestä niin voi sanoa - ja jo on aikakin. Hänen aikaansaannoksistaan voi mainita vinon pinon runoja, joukon näytelmiä ja romaaneja sekä yleensä teatteritoimintaa koskevia teoksia. Kuollessaan 14/8 1956 hän oli tunnettu ja arvostettu teatterin uudistaja ja kirjailija. Hänen merkityksensä on kasvanut hänen kuolemansa jälkeen suureksi osaksi hänen valmonsansa ansiosta, joka on ylläpitänyt miehensä luomaa "kulttia" tämän poistuttua näyttämöltä. Suomessa yrittää Brechtin päätä nostaa tällä hetkellä mm. Ylioppilasteatteri, jonka jäsenistä erityisesti Kaisa Korhonen ja Kaj Chydenius ovat levittäneet Brechtin suuren yleisön tietoisuuteen säveltämällä ja esittämällä tämän runoja.

Jenny löytyi, kylkiluissa
puukko vielä töröttää.
Laiturilla Puukko-Mackie
viatonna viheltää.

Jokainen on varmasti kuullut laulun - tai arkkivei-
sun, kuten Brecht sitä itse nimittää - Puukko-Mackiestä,
mutta moniko on tiennyt, että tekijä on ollut Bertolt
Brecht? Tämä runo lienee syntynyt 20-luvulla eli hänen
ns. 1. Berliinin-kaudellaan, jonka natsit katkaisivat vuon-
na 1933. Näiden aikojen runot on koottu teokseen "Ber-
tolt Brechts Hauspostille", joka on runoilijan ensim-
mäinen kokoelma. Yksi näiden aikojen parhaimmista ru-
noista (minun mielestäni) on sikermässä "Lukukirjasta
kaupunkilaisille", joka oli alunperin suunniteltu levytet-
täväksi.

Istukaa!

Joko te istutte?

Nojatkaa kaikessa rauhassa!

Teidän pitää istua rennosti ja mukavasti.

Te saatte tupakoida.

Kuunnelkaa minua tarkasti, se on tärkeää.

Kuuletteko minut hyvin?

Minä kerron teille jotain, joka kiinnostaa teitä.

Te olette pölkkyä.

Kai te varmasti kuulette?

Ei kai voi epäillä sitä, että ette selvästi kuule joka
sanaa?

Siis:

Minä toistan: te olette pölkkyä.

Pölkkyä.

P niin kuin Pekka, Ö niin kuin Öljy, L niin kuin Lauri,
kaks kertaa K niin kuin Kalle, Y niin kuin Yrjö
pää niin kuin pää.

Pölkkyä.

Olkaa hyvä, älkää keskeyttäkö.

Te ette saa keskeyttää minua!

Te olette pölkkyä.

Älkää sanoko mitään. Ei mitään verukkeita!

Te olette pölkkyä.

Piste.

Mutkin sanoo sitä.
Teidän rouva äitinne on jo aikaa ollut samaa mieltä.
Te olette pölkypää.
Kysykää vaan sukulaisiltanne.
oletteko te p.
Ei sitä tietenkään teille sanota
koska te taas tulette kostonhaluiseksi niin kuin kaikki
pölkypäät.

Mutta
koko teidän ympäristönne on jo ajat sitten tiennyt että
te olette p.
Se on ilman muuta selvää, että te kiellätte sen.
Siinä on koko juttu: p:lle on tyypillistä, että hän
kieltää sen.
On totisesti vaikeaa opettaa pölkypäälle että
että hän on p.
Se on suorastaan rasittavaa.
Näkkääs, kerran teille kuitenkin täytyy sanoa
että te olette p.
Ei kai teitä voi olla kiinnostamatta tieto siitä
mikä te olette.
Sehän on teille selvä haitta, jot te ette tiedä sitä
minkä kaikki muut tietää.
Vai niin, vai teidän mielestänne teidän mielipiteenne
ei mitenkään poikkea teidän yhtiötoverinne mielipiteistä.
Mutta hänkin on selvä pölkypää.

Älkää yrittäkö lohduttautua sillä, että pölkypäitä on
vielä enemmän.

Te olette p.

Eikä se ole yhtään hullumpaa.
Te voitte olla p ja täyttää reilusti 80 vuotta.
Kaupallisesti siitä on suorastaan etua.
Ja poliittisesti siitä vasta onkin!
Sitä ei voi rahalla korvata!
Pölkypäänä teidän ei tarvitse välittää mistään mitään.
Ja te olette p.
(Sehän on aika miellyttävää?)

Ettekö te vielääkään ole kärryillä?
No, kukas sen vielä teille sanoisi?
Brechtkin sanoo, että te olette p.
No niin Brecht, olkaa hyvä ja sanokaa te
ammattimiehenä mielipiteenne.

Selvä p koko mies.
Siinä kuulitte.

Eikä riitä, että tämä levy soittetaan vain kerran läpi.

Brecht syntyi Augsburgissa 10/2 1898 paperitehtaan johtajan poikana. Vuonna 1917 hän aloitti lääketieteen opiskelun Münchenissä. 1920 hänestä tuli Münchener Kammerspielen dramaturgi, ja kahta vuotta myöhemmin hän sai Kleist-palkinnon ensimmäisestä näytelmästään Trommeln in der Nacht. Vuonna 1924 hän muutti Berliiniin.

28/2 1933, päivää valtiopäivätalon tuhopolton jälkeen Brecht lähtee maanpakoon. Saman vuoden toukokuussa natsit polttavat myös hänen tuotantonsa julkisissa kirjarioissaan. Brechtin pakomatka johtaa Prahan, Wienin, Zurichin ja Pariisin kautta Tanskaan. Saksalaisten miehitysjoukkojen lähestyessä Brecht joutuu pakenemaan edelleen Suomeen, jossa hän viettää vuoden Nella Vuolijoen seurassa ("Herra Puntila ja hänen renkinsä Matti"). Vuonna 1941 Brecht jatkaa pakoansa Moskovan ja Vladivostokin kautta Kaliforniaan, jonne hän asettuu asumaan muutamaksi vuodeksi.

Brecht kuvaa runojensa aiheita nautittavan terävästi ja mikseipä totuudenmukaisestikin. Ei siis ole ihme, että natsit suhtautuivat häneen penseästi. Tämän ymmärrämme hyvin, jos vilkkaamme hieman runoja, joita hän on kirjoittanut 30-luvulla.

NE JOTKA RIISTÄVÄT LIHAN PÖYDÄLTÄ

opettavat tyytyväisyyttä.
Ne joille lahja on määrätty
vaalivat uhrimieltä.
Kylläiset puhuvat nälkäisille
suurista ajoista, jotka koittavat

Ne jotka johtavat valtakunnan tuhoon
sanovat hallitsemista liian valkeaksi
tavalliselle miehelle.

PROPAGANDAN VÄLTTÄMÄTTÖMYYDESTÄ (otteita)

Voi olla, ettei meidän maassa kalkki suju
niin kuin pitäisi.
Mutta kukaan ei voi kiistää ettei propaganda
ole hyvää.

Jopa nälkää näkevien on myönnettävä
että kansanhuoltoministeri pitää hyviä puheita.

Kun hallitus yhtenä ainoana päivänä
tapatti tuhat ihmistä
tutkimatta ja tuomitsematta
ylisti propagandaministeri
Führerin
loputonta pitkämielisyyttä
kun hän oli viivytellyt teurastusta näin kauan
ja syytänyt näille roistoille omaisuutta ja kunniaa.

Hyvä propagandisti
tekee kaatopalkasta retkeilykohteen.
Kun rasva on loppu, hän todistaa
että holkka vyötärö kaunistaa ketä tahansa.

Vain erinomaisella propagandalla saatiin miljoonat vakuuttamaan siitä että armeijan varustaminen on rauhan työtä ja jokainen uusi panssarivaunu rauhan kyyhkynen ja jokainen uusi rykmentti uusi todistus rauhanrakkaudesta.

Fanssarijääkärit valtaavat puhelinlaitoksen kolmannen kerran. Rohkeus on valtavaa, teurastus suunnaton
ENEMMÄN ROHKEUTTA ON SILLÄ JOKA KÄSKYÄ VASTUSTAA!

Vuonna 1947 Brecht joutui USA:ssa McCarthyn epä-amerikkalaisuutta tutkivan komitean kuulusteluihin; samana vuonna hän muutti Sveitsiin. Seuraavana vuonna Brecht asettui taloksi Itä-Berliiniin, jossa hän yhdessä vaimonsa, näyttelijätär Helene Weigelin kanssa perusti kuuluisan Berliner Ensemble - teatterin. 1950 Brecht ja hänen vaimonsa hankkivat Itävallan kansalaisuuden. 1951 Brechtille annettiin 1 lk valtionpalkinto ja 1954 hän sai Leninin rauhanpalkinnon.

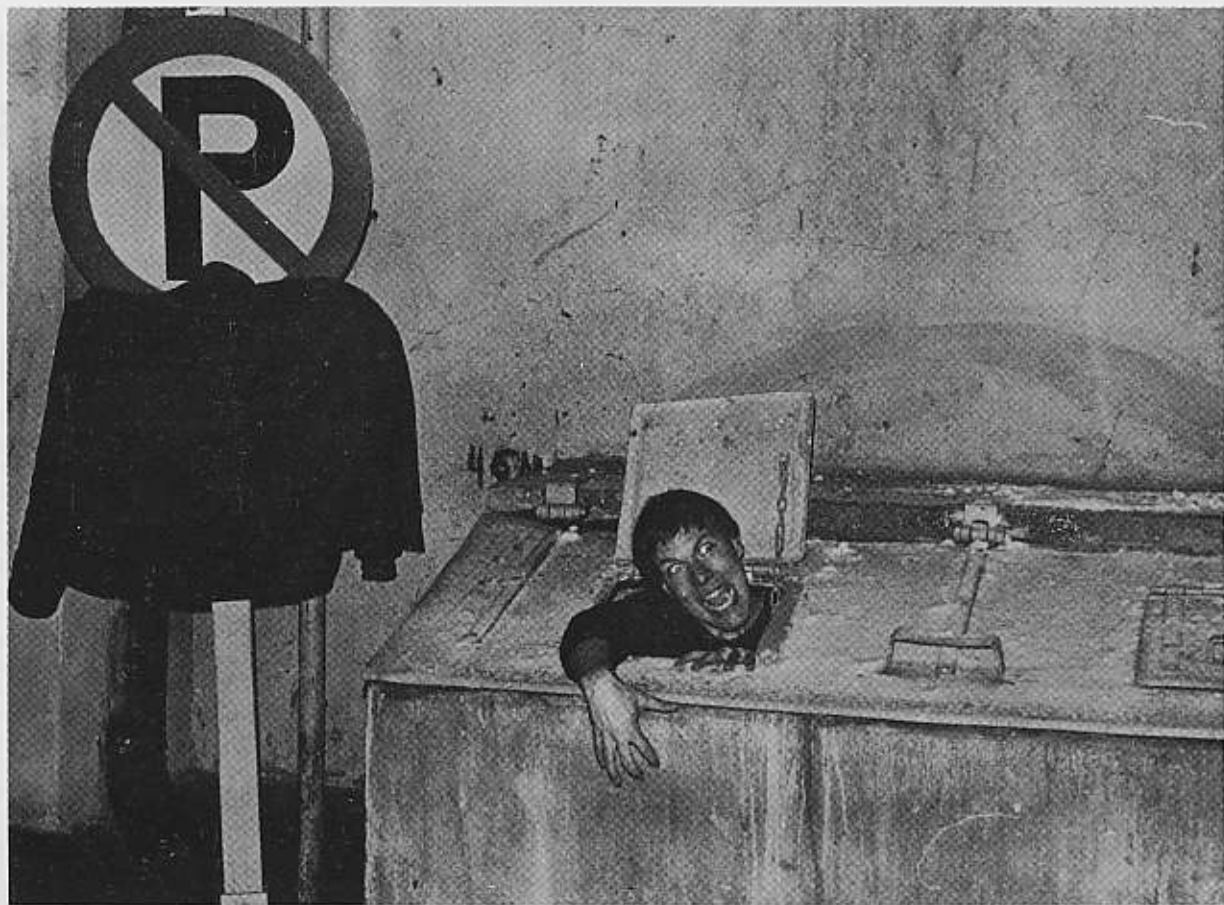
Kuten sanottu, Brechtin maine on levinnyt hänen kuolemansa jälkeen vihvasti. Suomessa hänet on syytä tuntea ainakin "Herra Puntilan" toisena tekijänä. Vuosi sitten saksatar Gisela May vieraili Helsingissä ja esitti silloin parin tunnin ohjelmassaan joukon Brechtin runoja ja lauluja. Saksankieliset alkuperäisversiot olivat aivan toista luokkaa kuin suomalaiset käännökset ja esitykset; Gisela Mayn suoritus ilmensi todella tehokkaasti Brechtin runojen henkeä. Kaisa Korhonen on esittänyt näitä luumuksia erilaisissa tilaisuuksissa, televisiossa ja viimeksi Ylioppilasteatterissa näytelmän "Pikku-porvarihäät" alussa - ko. murskaava kritiikki 20-luvun keskiluokasta on tietysti myös Brechtin tuotantoa. Tunnetuimpia lauluja, joista osa on levytetty, ovat mm.

"Kenraali, panssarivaunusi on vahva vaunu", "Hiliiä Mikelle", "Kehtolaulu" ja "Kerronko, mitä sai sotilaan vaimo!" Lisäksi Lilla Teaternissa on tänä syksynä ollut ohjelma, jossa esitetään Brechtin runoutta ja musiikkia.

Mikä on tehnyt Brechtin runoudesta yhä suosittumman, ja miksi se on päässyt esille vasta näinä aikoina? Kenties se johtuu siitä, että vanhat, tarkasti vaalitut ihanteet ja diktaattori miltei kaikilla aloilla ovat päässeet rapistumaan ja että uusia arvoja etsivä, repivä arvostelu on päästetty valloilleen. Mikäpä tällöin sopi sikaan paremmin kuvaan kuin Brechtin runous. Siinä hän on hyökännyt vallinneita epäkohtia vastaan; siksi hänet on ajettu maanpakoon, mutta hän on palannut takaisin paikalleen. Brecht ei kuitenkaan ole yksipuolinen arvostelija, mikä sanottakoon niille, jotka tuntevat hänet vain tämän artikkelin perusteella. Tuomitessaan natsseja hän kirjoitti 30-luvun lopussa runokokoelman, joka osoittaa hänen pystyneen arvioimaan myös omaa suuntaansa.

Kuitenkin me tiedämme:
myös viha alhaisuutta kohtaan
väärää piirteet.
Myös suuttumus vääryyden vuoksi
tekee äänen käheäksi. Voi meitä
jotka halusimme valmistaa maaperän
ystävällisyydelle,
me itse emme voineet olla ystävällisiä.

Mutta te, kun aika tulee
ihmisen ihmistä auttaa
älkää muistako meitä
pahalla.

nahkalehdistä

J A M E P O J A T N A U R E T T I I N

Sinä minä seisoin katsellen tuota remuavaa, alati liikkuvaa ihmismassaa. Näin kuinka noiden Resson soutajien naamat olivat hiestä märät, mutta he nauroivat ja hymyilivät kukin taitonsa mukaan. Näin myös sen toisen koulun soutajat. Heikin olivat hiestä märkiä, mutta he eivät hymyilleet. He vain olivat. Näin kuinka käsiä puristeltiin, kuinka voittajat pilailivat noidentoisten kustannuksella. Minä en pilailut. Minä itkin sisimmässäni, mutta kasvoni hymyilivät. En minä surullinen ollut, mutta en voinut sille mitään, että kyynel tuli silmiini. Muistelin kuinka se tapahtui. He sousivat ja ne toisetkin sousivat, mutta ne eivät soutaneet yhtä hyvin. Meidän koulumme voitti. Se sai hienon palkinnon, ja kaikki olivat iloisia, mutta minä itkin. Tunsin kuinka kuuma kyynel vierähti poskeani pitkin pudoten sitten jonnekin. Kaikki ystäväni nauroivat. Luulin heidän nauravan minulle, mutta eivät he minulle nauraneet, vaan he nauroivat ilosta. Miksi itkin kun muut nauroivat ja iloitsivat?

Nuo soutajat minua säählittivät. He olivat niin hikisiä, että olisin tahtonut kuivata heidät. Mutta sitten aivan yhtäkkiä tajusin miksi itkin. Minähän olin onnellinen. Minä itkin ilosta. En enää säählinyt noita toisen koulun oppilaita, jotka olivat soutaneet hitaammin kuin meidän koulun oppilaat. Minä nauroin.

Tapiovaara

NUORALLA

Hän tunsi jalkapohjissaan rasvaisen vajerin kiristymisen astuessaan sille. Täällä ylhäällä oli viileätä. Hän saattoi kuvitella satojen ihmisten ilmeet heidän tuijottaessaan noita kahta pistettä ylhäällä ohuella vajerilla. Jossakin teltan ulkopuolella soi posetiivi. Hän pystyi hillitsemään nousevan epävarmuuden ajatellessaan tehtävänsä.

Hänen ei tarvinnut muuta kuin tehdä pieni liike vasemmalla kädellään. Nykäisy ja Marco syöksyisi hiekalle. Lehdissä ehkä olisi muutama sana sirkusonnettomuudesta. Hän kadehti Marcoa. Marco oli tähti, nimi kalkkien huulilla. Hän oli vain mitätön apuri. Marco loukkaisi itsensä ja katoaisi sirkuksesta. Hänestä tuli tulevien iltojen tähti.

Orkesterin musiikki nousi, rumpujen ääni kiirtyi ja voimistui heidän lähestyessään toisiaan. "Kuin kaksi teurassikaa." Vertaus huvitti häntä. Hän horjahti hiukan nuorallaan. Se kuului ohjelmaan jännityksen kohottamiseksi. Hän ei ollut läheskään yhtä varma kuin Marco. Hän tunsi jännityksen soluvan tipoitain ruumiiseensa. Mies huomasi Marcon ilkamoivan katseen. Tämän illan jälkeen hänen ei tarvitsisi nähdä Marcon itserakkaita kasvoja täällä ylhäällä.

Tänään oli ainoa päivä viikossa, jolloin ei ollut suojaverkkoa. Mies hymyili Marcolle. "Haha Marco, jouduitpa ojasta allikkoon", hän irvaili itsekseen. Tämän illan jälkeen elämä hymyilisi hänelle.

Hänen mieleensä ei juolahtanut, että Marco haluaisi saada yksin koko paikan ja kunnian. Hän ei ollut huomannut, että Marco voisi tuhota hänet. Marco tarttui käsillään hänen käsivarteensa ja yritti sysäistä toisen alas. Naapuri iski vasemmalla kämmensyrjällään Marcon kylkeen. "En lähde yksin", ajatteli hän.

Katsojat näkivät kaksi toisiinsa kietoutunutta hahmoa syöksymässä permantoon. Kuului kiljaisuja, katsojat peittivät kasvonsa, orkesteri keskeytti soittonsa. Apumiehet juoksivat hakemaan loukkaantuneita. Johtaja kiiruhti paikalle. "Näytös jatkuu", hän ilmoitti. Orkesteri alkoi soittaa iloista marssia. Tämän jälkeen ei heistä enää olisi nuoralle.

Mutta sirkus pysyisi. Se jatkaisi kylästä kylään, kaupungista kaupunkiin. Molemmat miehet tiesivät sen. Ja siksi heidän sydämensä itkivät katkeruudesta.

VAROVAISUUS ENNEN KAIKKEA

Eräässä Etelä-Amerikan valtakunnan kaupungissa, joka oli muodostunut vilkkaaksi matkailukeskukseksi, oli muuan ravintola, jossa tarjottiin erikoislaatuista cocktailleja. Saapui sitten eräänä päivänä sanottuun krouviin turisti, joka pyysi kuuluksi tullutta Atahualpa-cocktailia. Hänen pöytänsä tuotiin tuotapikaa pikarillinen tuota mainehikasta juomaa sekä - vaateharja. Matkailija ihmettelemään: mistä syystä vielä vaateharja? Varovaisena miehenä hän päätti olla toistaiseksi maistamatta lasistaan ja katsella, miten muut vieraat suhtautuisivat asiaan.

Hetken kuluttua saapui ravintolaan reipas jenkki, joka istuuduttuaan pöytään oitis tilasi kovalla äänellä Atahualpa. Sen hän saikin hetken kuluttua ynnä harjan. Yhdellä siemauksella hän tyhjensi lasin ja ähkäisi. Mutta eipä aikaakaan, kun hän juoman vaikutuksesta horjahti tuoliltaan ja jäi makaamaan maahan liikkumattomana. Krouvin vakinaiset aslakkaat eivät kiinnittäneet tapahtumaan mitään huomiota. Hetken kuluttua makaava alkoi liikutella jäseniään, avasipa silmänsäkin. Viiden minuutin kuluttua siitä kun hän oli kaatunut lattialle hän nousi, puhdisti pölyttyneet vaatteensa, maksol ja lähti.

Ko kaikki on niin iloisia

Emmä tiedä mut se on
kiva ko kaikki on niin i-
loisia ja aurinko paistaa
ja linnut laulaa ja
ryömii yöks autojen alle

Antero

sinä yönä
sinä yönä
minä valvoin tuulessa
yksin
hautausmaan ristit
olivat seuranaani
kuolleet sielut
tuulessa lensivät
ohitseni
ja äkkiä juoksin
pakoon
kuin kuollut
juoksee pakoon
itsensä tekoja
niin minä juoksin
pakoon
minä ja sieluni

Limpu

**SIEMENS
TUNTEE
SÄHKÖN**

kehitysaluepolitiikasta

Maamme jakautuu monien muiden maiden tavoin taloudellisesti erilaisiin alueisiin. Suomessa voidaan tällaisia vyöhykkeitä havaita ainakin kolme.

Kehittynein alue taloudellisesti on Etelä-Suomi. Siellä asuu huomattavan suuri osa koko maan asukkaista. Suurin osa maamme teollisuudesta on myös keskittynyt Etelä-Suomeen. Keski-Suomi ei ole läheskään yhtä kehittynyt, mutta sen ja maan loppuosan välillä on huomattava ero.

Nyt on ruvettu aktiivisesti etsimään keinoja tällaisten aluerajojen poistamiseksi. Hallitus asetti joulukuussa -63 komitean tutkimaan kysymystä. Aluksi työ oli hidasta, kuten tavallisesti komiteoissa. Tällä kertaa voidaan kuitenkin puolustaa hitautta, sillä alaa ei ollut tutkittu Suomessa juuri ollenkaan ennen sitä. Hallitus katsoi asian olevan kuitenkin niin tärkeä, että se kehotti komiteaa kiirehtimään, ja niinpä komitea jättikin kirjelmäksi nimittämänsä asiakirjan valtioneuvostolle tämän vuoden alussa.

Tämän ns. Miettusen komitean esityksessä määriteltiin kehitysalueiden rajat. Kehitysalue jaettiin I ja II vyöhykkeeseen kehitystason mukaan. Tämän jaottelun perusteella esitetään annettavaksi avustusta, I vyöhyk-

keelle enemmän kuin II:lle. Puolittain lahjoituksiksi muodostuvien lainojen ja verovähennysten avulla pyritään vähentämään maamme alueiden välisiä taloudellisia eroja. Päämäärä on tavoittelemisen arvoinen, mutta tässä esityksessä voidaan kuitenkin havaita eräitä epäkohtia. Tällainen valtion antama etu voi synnyttää alueelle epävertä, keinotteluluontoista yritteliäisyyttä, jolla ei ole mahdollisuuksia menestyä verovähennysajan loputtua.

Entä miten reagoisi lähellä tätä suosituimmuusaseman saanutta aluetta oleva teollisuus? Koska jako on suoritettu kuntapohjalta, olisi tällainen kuntarajan muodostama korkea kynnyksille erittäin vaikea, kun sen kilpailijat tulisivat suosituimmuusalueelta. Kynnyksen heikentäisi sen mahdollisuuksia tasapuoliseen kilpailuun.

Ehdotuksen esittänyt komitea ei itsekkään ollut tyytyväinen tulokseen, vaan jokainen jäsen esitti eriävän mielipiteensä, kuka mistäkin aiheesta.

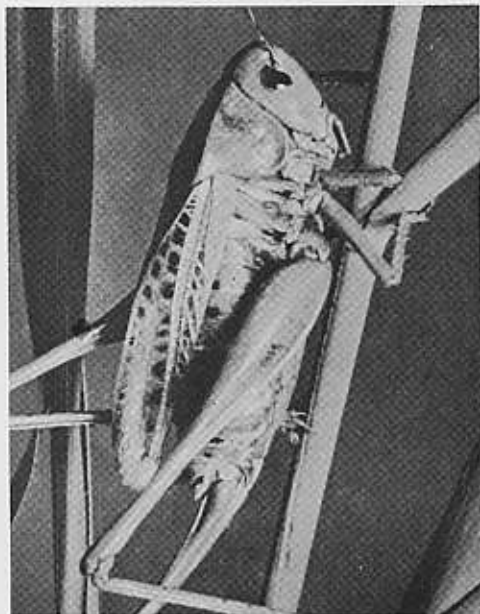
Monet piirit ovat asettuneet vastustamaan tällaista hätiköityä ehdotusta. Tilalle on esitetty suunnitelmia, jotka todella parantaisivat tilannetta, eivätkä jäisi vain yritykseksi. Yhtenä vaihtoehtona on esitetty ns. kehityspistejärjestelmä. Tässä on kysymys, kuten nimikin sanoo, teollisuuden sijoittamisesta alueille, joilla on ilmeisiä teollisia kehitysedellytyksiä. Tässä suunnitelmassa on lähdetty ajatuksesta, ettei kehitysmahdollisuuksia vailla oleville alueille kannata edes yrittää luoda

keinoteikoisesti teollisuutta. Siksi ajatuksena onkin ollut teollisuuden sijoittaminen paikkoihin, joissa sillä olisi kehitysmahdollisuuksia vielä valtion avun loppumisen jälkeenkin. Näin ei kehittyisi ainoastaan kyseisen sijoituspaikan talous vaan myös sen ympäristö. Teollinen keskus, ydin, voimistaisi tietoisesti aikaan saatuja keskiahakuja muuttovirtoja; täten edistettäisiin mm. maa- ja metsätaloutta sekä matkailua.

Kehityksen perustana pitäisi olla tarkoin tutkittu ohjaava kokonaissuunnitelma esim. seutukaavasuunnitelman eikä kuntajaon pohjalta, kuten Mieltusen komitea esitti. Kunta on liian pieni tällaisten suunnitelmien perustaksi, sen tilalla voisi olla esim. talousalue. Tällöin tulisi harkittavaksi kysymys kuntien itsehallinnon muuttamisesta. Se onkin ollut keskustelunaiheena valtioneuvostossa. Komitean mietinnön hätiköidystä luonteesta huolimatta näyttää muutamien poliittisten piirien edun mukaista olevan se, että lakiehdotus hyväksytään mahdollisimman nopeasti. Näyttää myös siltä, ettei niillä ensin olisi aikaa vakuuttautua muutosehdotusten asiallisuudesta. Lieneekö lähestyvillä vaaleilla osuutta asiaan?

Olisi toivottavaa, ettei liiassa kiireessä tehtäisi maamme talouselämälle kohtalokkaita, kauaskantoisia erehdyksiä.

Mikko Lohikoski

Hajamietteitä valokuvauksesta

Valokuvaus pyrkii kuvan avulla ilmaisemaan samaa, mitä kirjallisuus sanoilla. Siis taidetta, sanoisi joku. Epäilemättä, taidettahan valokuvaus loppujen lopuksi on, siinä vaiheessa, kun alan harrastajan ainoaksi ohjenuoraksi on tullut lause "kuva kuvan vuoksi" esittipä aihe sitten mitä tahansa. Mutta kummallista ja myös jossakin mielessä huvittavaa ja sääöttävää on katsella sitä kastijakoa, joka näyttää vallitsevan valokuvauksen harrastajien keskuudessa. Ei silti, etteikö missä tahansa muusakin harrasteessa esiintyisi eriasteisia portaita, joiden mukaan harrastetoverit arvostelevat toisia harrastetovereita. Mutta valokuvauksen piirissä tämä on erikoisen silmiinpistävää.

Ehkä syynä tähän on kuvaamisen helppous. Nykyään jokainen voi saada alkaen jonkinlaisen valokuvaksi kutusutun paperipalasan, vaikkei olisi käynyt edes kansakoulua. Tähän ovat taas syynä valokuvausliikkeet, jotka auisti kehittävät (lue: turmelevat) näppäilijäiden ottamat

kuvat.

Näppäilijöitäkin on eri lajeja. Kaikkihan me tunnemme sunnuntainäppäilijän. Hän kulkee aurinkoisina sunnuntaipäivinä kukkien keskellä luonnossa vanhan laatikkokameransa kanssa ja kuvaa mitä eteen sattuu. Joskus hänellä on myös joukko sukulaisia mukanaan, joita hän sitten asettelee erilaisiin asentoihin, milloin jonkin puun alle, milloin taas jonkin rakennuksen varjoon, käskää heidän milloin irvistää, milloin itkeä ja näppäilee heistä kuvia sen kuin ehtii. Hän on autuaan tietämätön kaikesta muusta paitsi siitä miten saa laatikkokameransa laukeamaan. Monet sunnuntainäppäilijät eivät osaa itse edes ladata filmiä kameraansa. Heidän aihepiirinsä saattavat kuitenkin kaikesta huolimatta vaihdella aivan hämmästyttävästi. Jotkut ovat erikoistuneet kuvaamaan vain sukulaisiaan, jotkut taas vain pelkkiä patsaita tai muita julkisia rakennuksia. Eräät taas ovat ihastuneita maisemakuviin.

Kuvattuaan filmin loppuun sunnuntainäppäilijä vie kameransa filmeineen päivineen jonnekin valokuvausliik- keeseen ja pyytää myyjää poistamaan sieltä filmin. Sen myyjä aullisti tekeekin, tosin joskus jostakin kummalli- sesta syystä sattuu, että filmi purkautuu hänenkäsissään ja kuvat valottuvat pilalle (myyjien asiantuntemus ei ai- na ole niinkään suuri kuin ystävämme sunnuntainäppäi- lijän).

Kun hän sitten saa valmiit kuvat käteensä, hän kat- selee epäselvää harmalden läiskien muodostamaa rykel- mää syvin tyydytyksen tuntein. Hänhän jopa mielikui- tuksensa voimalla saattaa löytää niiden seasta tuttavien- sa piirteet, ja sehän on jo jotakin. Hän ei kiinnitä huo- miota valokuvauksellisiin enempää kuin kehitysteknisiin seikkoihinkaan. Kuva kuin kuva, kunhan siitä ihmiset jotenkin tuntee, on hänen periaatteensa. Ja tämä välin- pitämättömyys se juuri pitää valokuvausliikkeet pystyssä, ainakin monen kehittyneemmän harrastelijan mielestä.

Kehittyneempi sunnuntainäppäilijä sen sijaan mel- kein aina omistaa täysautomaattikameran, jonka valmiik- si ohjelmoitu valotusjärjestelmä määrää täysin, mitä hän voi kuvata ja mitä ei. "Suuntaa-kameran-kohteeseen- ja-paina-nappia" -intoilijat ylistävät näitä kameroita maasta taivaaseen, ja ihmettelevät samanaikaisesti, miksi niillä otetut kuvat eivät aina vastaa odotuksia. Jos kysymme kehittyneemmän harrastelijan mielihidet- tä niistä, hän todennäköisesti neuvo meitä ottamaan niillä kuvan laukkaavasta hevosesta kaatosateella ja ky- symään sitten uudelleen.

Kun sunnuntainäppäilijä omistaa hitusen mielikui- tusta ja paksun lompakon, hänestä tulee ns. lisäväline- intoilija, jonka tunemme mammuttikokoisesta lisäva- rustelaukusta, jonka painon alle hän melkein nyykertyy. Polttoväliä pitää vaihtaa lakkaamatta, sanoo hän. Ja niinpä hän ei enää ehdiäkään ottaa kuvia, hän vain ruuvallee uusia polttovälejä vanhojen tilalle ja noituu, kun taas meni sivu suun hyvä kohde, koska ei ollut sopi- vaa polttoväliä. Lisävälineintoilijasta tulee helposti myös

kameraintoilija, joka muun kaman lisäksi vaihtaa lak- kaamatta myös kameraa. Mikään ei ole hänelle kyllin hyvä, jotta sillä voisi kuvata kauemmin kuin puoli vuotta. Sitten pitää jo jostakin saada uusi aparaatti, joka kohta taas vaihdetaan.

Eräänlainen lisävälineintoilija on myös tieteellis- teoreettinen harrastelijatyypipi. Valokuvaus on matema- tiikkaa, sanoo hän. Hän ei käytä automaattikameraa, vaan hänellä on pari kolme valotusmittaria. Ja kun hän sitten puolen tunnin aherruksen jälkeen on laskutikun ja logaritmitaulujen avulla löytänyt oikean valotusajan ja himmenninaukon, meneekin aurinko pilveen, ja hän saa aloittaa koko puuhan alusta.

Kalkki edelläkuvatut harrastelijat ottavat tietenkin myös joskus värikuvia. Se tapahtuu, kuten heidän kaikki valokuvauspuuhansa, enemmän tai vähemmän menestyk- sekkäästi. Sunnuntainäppäilijä ei ymmärrä suodattimista hölynpölyä. Senpä johdosta hänen kuvansa värjäytyvät milloin keltaisiksi, milloin taas sinisiksi tai vihreiksi. Hän käyttää keinovalofilmiä päivänvalossa ja päinvas- toin ja panee viat liikkeiden niskoille. Lisävälineintoili- jalla on taas parikymmentä suodatinta, joita hän mieli- valtaisesti kasaa objektiivin eteen päällekkäin jonkinlai- seksi kerrosvoileiväksi tuloksilla, jotka hämmästyttä- vät häntä itseäänkin. Jotkut taas uppoutuvat korviaan myöten suodattimien matematiikkaan.

Valokuvauksen kehittyneempi muoto on kaitafil- maus, jonka harrastajat katsovat olevansa tavattoman paljon tavallisen valokuvaajan yläpuolella. He sanovat, että he omistavat kaitafilmikamera n kun toisella taas on vain kinofilmikamera. Ja luonnollisestikin heidän harrasteensa täytyy olla korkeatasoisempi, kos- ka kameran nimessäkin on kokonaista yksi kirjain enem- män! Eräät, jotka ovat innostuneet tekemään suorastaan elokuvia, ovat äärimmäisen epäluuloisia ja tarkkoja har- rasteestaan. Jos heidän tuttavapiiriinsä kuuluu kehitty- nyt valokuvauksen harrastaja (joka luonnostaan on myös filmausasiantuntija), he varovat visusti esittämästä fil-

meijään hänelle, jottei hän pääsisi tuomitsemaan niitä. Joillekin jo pelkkä kysymys: "Kuinka filmauspuuhat jatsavat?" riittää aiheuttamaan sätkyn.

Edelläoleva on käsitellyt kuvien ottamista. Kehittäminen on toinen juttu. Monet pitävät sitä pimeässä huoneessa tapahtuvana mystillisenä toimituksena, joka on verrattavissa keskiaikaisten noitien loitsuihin. Sunnuntainäppäilijät kuuluvat näihin. Jotkut hiukan pitemmälle päässeet taasen kehittyvät filmin liikkeessä, mutta valmistavat itse kopiot. Tieteellisteoreettinen harrastelija taas viettää tuntikausia laskemalla suurennus-suhteita ja papereiden sävyasteikkoja.

Sokeri pohjalla, sanotaan. Siksi olemmekin uhranneet viimeisen jakson jo useaan kertaan mainitun Kehittyneen Harrastelijan lajijominaisuuksien selvitte-lyyn.

Hän on muiden harrastelijoiden keskuudessa joko epäjumala tai olento, joka pitää vain paljon melua tyhjästä. Kumpikin käsityskanta on ymmärrettävä. Hänhän on kaikkien niiden tietojen ja taitojen ruumiillistuma, jotka eri muodoissa esiintyvät sunnuntainäppäilijässä, lisävälineintoilijassa sekä tieteellis-teoreettisessa tyy-
pissä. Lisäksi hänen täytyy olla vielä kemisti, fyysikko ja matemaatikko.

Ja nyt, kun hän yrittää jakaa näitä tietojaan muille, jotta hekin oppisivat valokuvaamaan, on selvää, että jotkut ovat epäluuloisia ja luulevat siksi hänen puhuvan vain pelkän puhumisen vuoksi. Mutta kehittyneet harrastelijat ovat tottuneet tähän ja siksi he urheasti kestävät heihin kohdistuneet arvostelut.

Heille on valokuvaaminen ja kuvien kehittäminen muodostunut automaattiseksi toiminnoksi kuten muille esim. käveleminen. He veisaavat usein viis sävyastei-koista sekä muista valokuvausoppaiden tärkeinä pitämistä

seikoista. "Jos kuva on hyvä, se on hyvä, vaikka siinä ei olisi kuin yksi sävy", he sanovat. Monet iskevät seinnään nykyiset kamerat ja kuvaajat neljännesvuosisadan ikäisellä Leicalla. Valotusmittari ei ole heille välttämätön, he vaistoavat oikeat ajat ja aukot.

Aika ei merkitse heille mitään, kuten ei muillekaan taiteilijoille. Jotkut asuvat pimiössä päiväkausia, kun saavat inspiraation. Samasta kuvasta valmistetaan heidän keskuudessaan pari tusinaa erilaisia suurennuksia, jota sitten tutkitaan mikroskoopin avulla. Joillekin kehittyneille harrastelijoille tuottaa iloa leikkiä kaikenlaisilla erikoismenetelmillä, joiden tuloksilla he hämmästyttävät tuttaviaan. Useimmat sekoittavat itse tarvitsemansa kemikalit, jotta saisivat juuri sellaista kehitettä kuin kulloinkin tarvitsevat.

"Ihminen pyrki eteenpäin ja ylöspäin", sanoi joku filosofi. Niin pyrkivät valokuvauksen monilukuiset harrastajatkin. Harrastajan päästyä jollekin portaalle hänen eteensä aukeaa joukko uusia portaita, joille pitää lähteä kiipeämään. Kaikki eivät pääse raahautumaan kuin töin tuskin ensimmäiselle. Mutta jokaisella on sama haave, tavoittamaton haave: Täydellinen Valokuvaaja.

Taavi

pekkeri

- olen ehdoton ihminen
 - kutsukaa ne kaksi poikaa sieltä oven ulkopuolelta kotiin
- ## poju
- suomen valtio on kuin entinen kauppias: kun myy tarpeeksi paljon 25 pennin tappiolla niin aina jää voitolle
 - pakkasivat pesueensa veneisiin ja purjehtivat pitkälle ja kauas

teppo

- maxmillianhan kuoli silloin lopullisesti
 - ja pärskeet nousivat korkealle
 - kyllä noista papin pojista on sitten paljon huolta
- ## taneli
- eiäkimmehän Suomen autonomisessa tasavallassa
 - mitäs puistokemisti?
 - kuusi päivää te työtä teette, seitsemäntenä lueitte matematiikkaa

kykki

- minä ihailen sitä tapaa, jolla te ignoreitte minun läsnäolon
- nyt mie jo nään sellaisii pieniä elukoita tulevan miteheke
- te olette metelöineet koko tämän tunnin - (huljaisuus) - no mistäs te nyt säikähditte?
- ressulaisen tuntee siitä että se syö ja kulkee hättu päässä ja tyyny kainalossa

alaja

- niin sinäkin, varo vaan, aivan saman näköinen poika sai eilen tunnin
- täällähän on muruja, eikä syyllinen voisi tulla ja syödä ainakin suurimmat?

haulikko

- kyllä kai sä sentään nelosen tunnet ja jos et tunne saat siitä havainto-opetusta fysiikassa
- jaaha val vee nolla on nolla ja vee on nolla no sitten siellä on vielä kolmaskin nolla, sä kai tiedät missä
- siinä ainekirjoituksessa ne luonnontieteelliset al-
on sen tyyppisiä että sitä kuusta kuuleminen . . .
- joo iso tee niinkun taneli

kähkö-ongelma

järven pinnalla ulskenteli joutsenparvi: kymmenen kertaa neliojuuri joutsenten luvusta kohoaa pakoon manun laaksoa kohti, sillä he näkevät uhkaavien myrskypilvien kohoavan taivaalle. kahdeksasosa joutsenten luvusta etsii turvan rannan tyvenesiä ja vain kolme paria jää jäljelle uhkaavasta vaarasta huolimatta. sanopas, kiltisi, kuninka monta joutsenta parvessa oli? - nämä probleemmat ovat siitä hyviä että niitä voi käyttää seurustelussa

VALITUT PILAT

TAIDETTA VAI SIRKUSHUVEJÄ

Elämä on teatteria, teatteri on elämän kuvausta.

Teatteri on myös taidetta ja --- sirkusta.

Ja ihan varmasti teatteri on katsojia varten. Myös näyttelijöitä, mutta ammattiteatterissa se on heidän palkkatyönsä, joten ei heistä sen enempää.

Jotkut minua kokolailla musikaalisemmat ihmiset ovat sanoneet, että musiikkikappaleessa voi seurata säveltäjän aivoissa aikoinaan vilissyttä tapahtumasarjaa, kertomusta. Myös maalaukseen ja valokuvaan sisältyy tietävästi paljon muitakin kuin öljyväreitä tai hopeabromidia, ne kertovat ajatuksia, tarinoita.

Esittävän taiteen piirissä kuuluu kertominen kaiken järjen mukaan kaikkein läheisimmin teatterille. Teatteri ei ole vain asetelma, sen on myös sanottava jotain, sanomista varten se on syntynyt. Se voi puhua suulla ja eleillä, valoilla ja musiikilla. Ohjaaja, näyttelijät, lavastaja ja säveltäjä rakentavat näytelmän kulloisenkin esittämisen. Mutta kaiken perustana on kirjallija, hänestä on lähtöisin se, mitä näytelmä sanoo. Ohjaaja voi jossain määrin vaikuttaa siihen tapaan jolla SE sanotaan, kenties alleviivata jotain, ei muuta.

Kun luen romaania pidän siitä tai en pidä sen mukaan, onko painomusteen jälki minua kiinnostava, liikuttava, minun mielestäni jännittävä tai hauska vai eikö se ole. Miksi ihmeessä pitäisi ajatella, onko jokin kirjallisesti arvokasta vai roskaa? Luulisi pätevän kielenkäytön pa-

rantavan muuten kiinnostavaa tarinaa; jos tarina on kuiva, ei kielitiede riitä. Ja jos huonoa tyyliä tulee nielleeksi yhtä paljon kuin hyvää, niin mitä sillä on väliä. Mikäli yleissivistykseen kuuluu kirjallisen ja taiteellisen maun ehdoton turmeltumattomuus, niin minä ainakin olen vapaaehtoisesti yleisesti sivistymätön. Teatteria ja elokuvaa katson aivan samalla silmäparilla, HYVÄ ja HUONO näytelmä eivät ole faktoja, niitä ei oikeastaan ole ollenkaan. On vain näytelmiä, elokuvia, joista pidän enemmän

tai vähemmän tai en ollenkaan.

Jossain kevyessä hullutuksessa näyttelijöiden merkitys on suuri. Heidän on saatava yleisö nauramaan ah hjärtans lust melkein mille tahansa. Eivät kaskukirjataan pahvikansissa enemmälti naurata, mutta pätevästi esitettyinä tai vain kerrottuinakin sitä enemmän. Mutta mitä painavammaksi näytelmän kertomus katsojalle tulee, sitä pienempi on ero hyvän ja oikein hyvän näyttelijän välillä.

Musiikki voi lisätä näytelmän tenhoa, mutta sen pois-saoloa ei kannata huomata. Samoin onnistunut lavastus, taitava valojen käyttö, vetävä koreografia.

Ei teatteri ole palkka, jossa katsojat pohtivat sitä, mihin ohjaaja tai näyttelijät eivät ole pystyneet. Teatteri on tapa lukea romaania. Hyviä ohjaajia ja näyttelijöitä tarvitaan, jotta lukeminen olisi miellyttävämpää.

Kaikkeen pitäisi suhtautua kriittillisesti. Mutta miksi?

"Pitkän sillan toisesta päästä"

EDELLISEN JOHDOSTA:

TEATTERI - ITSENÄISTÄ TAIDETTA

Teatteri ei ole tapa lukea romaania, vaan itsenäinen taiteen laji. Romaanissa ratkaisee taiteellisen tason kirjailijan taito käyttää sanoja; saman tarinan elokuva tai teatteri kertoo - paitsi sanoihin - näköhavaintoihin nojautuen. Hyvän tuloksen saavuttamiseksi on teatterissa käytettävä kaikkia työkaluja hyvin.

Tekstin toteutus ratkaisee teatteresityksen tason. Huono esitys voi pilata kaiken - hyvää esitystä saa huononkin näytelmän siedettäväksi. Tekstin tulkinnan määräävät näyttelijät ja ohjaaja, katsojalle jää mahdollisuus johtopäätösten tekemiseen. Pelkkä tarina proosallisesti kerrottuna ei ole teatteria vaan kirjallisuutta, jos sitäkään.

Ei pidä ajatella, onko jokin taiteellisesti arvokasta vai roskaa. Kaikki tämänluontoinen arvostelu on paikostakin subjektiivista, on olemassa vain yleinen käsitys, jota koululaisille opetetaan kirjallisuustunnella. Normaalin oppikoululaisen luulisi aivan automaattisesti hylkäävän roskaelokuvat, -kirjallisuuden ja -teatterin muuten kuin rentoutumiskeinona.

On selvää, että hyvä ja huono näytelmä eivät ole faktoja, mutta ainakin minä asetan taiteellisesti korkeatasoiselle esitykselle joitakin vähimmäisvaatimuksia (näyttelijäsuoritusten, lavastuksen ja valaistuksen taso, tekstin sisältö, näytelmän yhtenäisyys ja kiinteys). Teatterinautinnon hävittää helposti yksikin puute tai virhe.

Teatteri ja elokuva eroavat toisistaan olennaisesti, ja niitä on arvosteltava aivan eri perustein. Filmi on

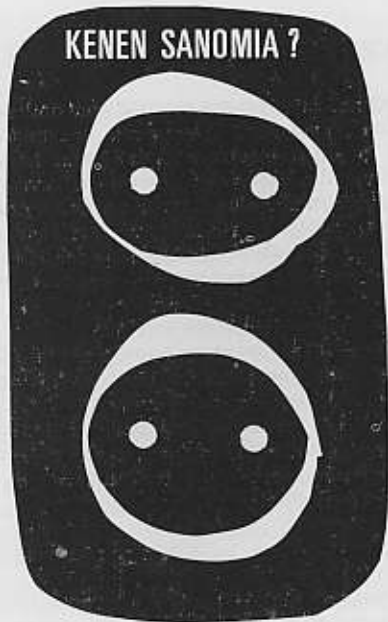
liikkuvampaa, siinä on suuremmat mahdollisuudet käyttää hyväksi kuvaa, eri lavastuksia, taustaa. Elokuvassa on ohjaajan pidettävä kaikki langat käsissään, hänellä täytyy olla jatkuvasti kiinteä ote kuvaukseen, juoneen, näyttelijöihin, hänen tulee toteuttaa omaa taiteellista näkemystään. Filmissä voidaan kuvalla esittää symboleja ja asetelmia, jotka jäävät teatterissa näyttelijöiden tehtäviksi. Tarina on molemmissa taidemuodoissa samassa asemassa, kertomuksena, joka kerrotaan tälle taiteen lajille ominaisin keinoin.

Useimmat ihmiset muodostavat näytelmää katsoessaan siitä mielipiteen, toisia häiritsee jokin puutteellisuus, toiset vain tuijottavat ja tietävät, pitävätkö näytelmästä vai eivät. Jokainen mielipide on esittämisen arvoinen, sillä keskustelu johtaa ainakin väärin käsitysten oikomiseen, joskus jopa uudistuksiin. Ja tämä jos mikään on kannatettavaa.

"Sillan paremmalta puolelta"

P.S. "Ei teatteri ole paikka, jossa katsojat pohtivat sitä, mihin ohjaaja tai näyttelijät eivät ole pystyneet". Eikö yhtä hyvin voisi romaania lukiessa pohtia sitä, mihin kirjailija ei ole pystynyt?

KENEN SANOMIA ?

Sanomat ovat osa elämäni, ja siihen on hyvä ystäväni Nikolai syyllinen. Hänen kaksoisveljensä, joka syntyi saunassa naisten vuorolla, oli jo ammuin muuttanut Siperiaan. Tunnetusti posti kulkee näiltä aavoilta hitaasti, joten veljekset hoitivat yhteydenpitoansa lampuvälityksellä. He vain näkivät toisensa lampunkuvuista, aikaisemmin öljylampunkyljistä. Kuvat olivat selviä, asiat tulivat selviksi, selvää sanomaa siis. Välillä tosinesintyi häiriöitä yleismaailmallisten selkkausten yhteydessä. (Korean sodan aikana kuului kiroilua eri kielillä). Vanhanajan lamput olivat kyllä herttaisia, etenkin värikkäiset, mutta jäivät auttamattomasti jälkeen kehityksestä. NYT on pistorasian kulta-aika. Pistorasia, mainio asia. Pistorasioista saa erinomaisia sanomia, jopa sähkösanomia, ja samalla tällaiset pistorasiapuhelut ovat varmoina välitarkoituksista riippumatta. Niin, nykyisin Nikolai, joka on jo kuollut, ottaa minuun yhteyttä harva se päivä. Kaikkia sellaisia taivaan asioita, raportteja pilvipeitosta ja satelliittitarkkailusta. Hänen kaksoisveljensä on sitä vastoin kovasti katkeroitunut. Lamput ovat tulleet niin harmittavan pitkiksi ja kapeiksi, että ne vääristävät kuvat aivan hirveiksi. Hän, se on hänen nimensä, etsii korviketta ilmanvaihtokanavista. Kieltämättä kumisevat sanomat venttiilinaukoista ovat juhlallisia kuin aamusaarnat, ainoa vika vain, että hän hieman änkyttää. Nikolai taas puhua lärpättää niin, että koulutyöni kärsii. Tänäpäin N. aikoo mennä soittamaan nokkahuilua musiikkivarastoon. Ja nyt minä pyydän sinua, Nikolai, soittamaan pari vuotta yksiksesi, jotta minustakin tulisi ylioppilas.

Lähempiä tietoja sanomista saa häneltä.

Sergej

42. Kannu.

43. Nassakka.

HYVÄ IHMINEN TULEE PULLOSTA

Leningradin piirissä, Kutzrinskissä ja Jukovskissa, kerrotaan yhä tarinaa raittiuden löytäjä-Dmjtristä.

Huoneen nurkassa oli pullo jo niin kauan ollut, ettei sen tuloa muistanut enää kukaan. Hyvin rypyyinen se oli jo kuhmuja puolillaan. Dmjtr ei pullosta välittänyt, kävi kyläkoulua, söi ja nukkui. Aina tuli kuitenkin talvi ja lyheni päivä ja pimeni. Dmjtrkin päätti valoa etsiä.

Etsi, etsi, vaan ei löytänyt, kun talvi oli ja kaikki etsivät samaa samoista paikoista toistensa tiellä ollen. Mutta kun Dmjtr jo toivottomana alkoi talvensa uunin päällä viettää sattui hän sattumalta pullon korkin avaamaan. Nuuhkaisi höyryjä.

Ja kirpeätä ja pahaa oli se, mutta Dmjtr aavisti valoa löytyvän pullosta. Työnsi hän nenänsä hieman pitemmälle, sitten koko päänsä ja jysähti pullon pohjalle. Höyryihin nukahtaneena makasi Dmjtr kun hänen päätänsä alettiin rautakangilla irrottaa. Hän näki käärmeitä peik-

koja keisareita ja herätessään pitivät hänelle pienet miehet seuraa. Dmjtr tointui ja huomasi ikkiväkseen olevansa tyhjässä pullossa. Tulpan oli joku kiertänyt katoksi. Kauan ei tämä Dmjtriä surettanut, vaan iloisena hän asettui pullon nurkkaan istumaan. Maailma ulkopuolella taisteli ja kärsi, mutta Dmjtr vanheni ja vietti aikansa nurkassaan. Hän olisi kuitenkin varmasti kyllästynyt pulloelämänsä, ellei olisi saanut aatetta.

Hän punnitsi sitä ja mietti ja pohti pullon asemaa ja pahuutta. Dmjtr lopetti vasta kotinsa heiluessa ja kuullessaan äänen kiroavan: "Njet, ei tippakaan, toveri." Maailma näytti sangen valoisalta avatusta pullon suusta. Hetken Dmjtr empi ja lähti matkaamaan etelään.

Dmjtr istuu nyt Probassa vanhan piippunsänsä kanssa ja selittää aatettaan: "Ihmiset, pullosta mä olen tullut, siis pulloit pois ja ihmiseksi ruvetkaa."

Vaivan palkoikseni toverit. Viisi kopeekkaa ja leilini täyttäkää, että jaksan seuraavaan kaupunkiin, ja sanomaani levittää.

tarinaa hangon kasarmista

Aallot tulivat kaukaa Hämereltä ulkosaariston karé- ja klerrellen, ne kihdyttivät vauhtiaan saadessaan rannikon näköpiiriinsä, kylmänä ja vihreänä vesi työntyi rantaan kohti. Se oli kivikkoa, joka oli jo vuosisatoja vastaanottanut aaltojen hyökkäykset. Myrskyjen jälkeen löydettiin rannoilta puun sirpaleita ja kuolleita kaloja.

Tie nousi melkein meren rajasta pienenä ja soraisena. Se klemurteli kallioiden lomitse pieneen lehtoon, jossa muodostui kaksi polkua, joista toinen tyrehtyi vähän aikaa madeltuaan sakeaan metsään, mutta toinen johti yhä leventyen kohtia isoa taloa, joka vaikutti kartanolta tai pappilalta. Se oli kasarmi, Hangon kasarmi, jonne kuria noudattamattomat varusmiehet vietiin. Eristetty alue, usein mereltä nousevan sumun peitossa, kolea.

Sotilaita oli noin kaksi sataa. Kentällä, joka oli sydämettömästi raivattu kauniiseen lehtomaiseen, pidettiin harjoituksia lähes joka päivä. Kuri oli kova, niin olivat miehet ja meri myös. Elämä sujui mutkattomasti, miehet lihoivat. Sitten tuli sota. Tunnelma kasarmilla muuttui, alettiin pelätä rintamalle joutumista. Miehistön ja upseerien välinen pelkoon ja rangaistuksiin perustunut suhde särkyi. Kuultiin kammottavia, vääristeltäviä kertomuksia pommituksista, joiden uhriksi koko itäinen Suomi Helsinkiä myöten olisi joutunut. Purnausta ilmeni, rangaistuksia kovennettiin, kaiken yllä väreillä epätietoisuus.

Kesällä -40, kahdeksan kuukautta kasarmilla oltuani, sain luettavaksi kuulustelupöytäkirjan, josta minun piti antaa lausuntoni (oli varuskunnan lääkkärinä, asuin erillä sotilasta, välitön kontakti puuttui). Eräs mies, nimeä en

enää jaksaa muistaa, oli syyllistynyt esimiehensä uhkailuun, halventamiseen ja pahoinpitelyyn. Hän oli 20-vuotias, hidas ja yleensä hyväluontoinen.

Aliupseerilla oli jostain syystä tapana tutkia hänen laverinsa, kaappinsa ja muut varusteensa äärimmäisen tarkasti, huomautuksia sateli vähäpätöisistäkin asioista.

Kerran oli kersantti tullut ja piruuttaan repinyt peitteen ja patjan lattialle sanoen, ettei sikakaan saisi lättiään tuollaiseksi. Mies oli silloin ottanut seinältä jonkin degeneroituneen vapaa herran varuskunnalle lahjoittaman vanhan venäläisen sapelin, jonka terään oli kömpelösti aiverrettu: "Tällä sä poikani puhkaise se paine". Toisella kädellään hän oli nostanut kersantin rinnoista ilmaan, iso ja vahva kun oli, ja asettanut sapelin terään tämän vyösolkea vasten, hän oli vain sanonut: "Jos vielä kerran ton teet, niin suoles huutaa huraa sen jälkeen". Sitten hän oli pudottanut tyrmistyneen kersantin lattialle ja tehnyt kunniaa. Kersantti sydämistyneenä valitti heti varuskunnan päällikölle ja ehdotti miehen pikaista ampumista. Tämä halusi ennen päätöstään kysyä minun mielipidettäni. Ehdotin asian painamista villaisella, sillä poikkeustilanteen johdosta kaikkien hermot olivat kireällä; tiesin lisäksi, että pikkumaisuus oli pesiytynyt aliupseeriston keskuuteen.

Ennenkuin lausuntoni oli perillä, sain kuulla, että mies oli kadonnut. Parin päivän etsinnän jälkeen hänet löydettiin rannalta lievien joukosta, aivan vesirajasta. Kauan keskusteltiin, oliko hän kyllästynyt esimiehiinsä ja karannut lähtien sitten mielenhäiriössä uimaan kohti aavaa selkää, turvapaikkaa hakemaan, vai olko kersantilla kenties osuutta asiaan.

Seurasi pitkä kuollut jakso, mitään ei tapahtunut. Miehistötappioiden huomattavasti suurentuessa siirrettiin varuskunta rintamalle. (Minä siirryin Helsinkiin

auttamaan setääni, joka oli erään sairaalan ylläkkäri). Komppanianpäällikkö kirjoitteli jatkuvasti minulle kertoen matkasta rintamalle, olostasi siellä, taistelustaikin. Hän kertoi eräästä karjalaisesta miehestä, joka oli liittynyt joukkoon Kouvolan tienoilla täydennysmiehenä. Kerran asiallisen neuvontatilaisuuden päätyttyä oli koulutusupseeri kysynyt, olisiko kellään mitään kysymistä. Mies oli noussut ylös ja puhjennut loputtomaan nauruun. Hän nauroi tästä lähtien melkein aina kaikissa tilanteissa. Upseerit pitivät kokouksen miehen käyttäytymisen hillitsemiseksi. Hänet kutsuttiin tuomioistuimen eteen ja ilmoitettiin, että hän käytöksellään häpäisi suomalaista sotilaskunniaa, uhattiin jatkuvalla vedellä ja leivällä, jos epäjärjestystä vielä esiintyisi. Mies oli aluksi kuunnellut vakavana, miltei hartaasti, vähitellen kasvat alkoiivat nytkähdellä, poimut syvenivät ja laajenivat ja hän huusi: "Minä en voi sille mitään, haah-aah-hah-aah." Hän oli jo muodostunut jonkinlaiseksi legendaksi, joka tunnettiin kaikkialla itärintamalla, niinpä häntä ei voitu rangaista. "Kummallisinta hänessä oli se", kirjoitti komppanianpäällikkö, "että aina mahdollisuuden tullen hän pyysi päästä yövartioon". Minä lääkärinä ymmärsin sen kyllä, mutta miltähän venäläisistä tuntui, kun joku yö pimeyden keskeltä kajahti sama lämmin ja uskomattoman ystävällinen nauru.

Komppanianpäällikkö kaatui hieman tämän kirjeensä jälkeen. En tiedä varuskunnan sen jälkeisistä kohtaloista, enkä ole käynyt kasarmilla Hangossa. Voi olla, että se on siellä vieläkin samaa tarkoitusta palvellen, tai ehkä autiona muistojaan vartioiden. Joku on voinut ostaa tilan ja kunnostaa sen. Ehkä lapset tänään kulkevat paljasjaloin ruohottuneella kentällä, teillä ja rannoilla, joilla saappaat ennen narskahtelivat. Maisema taitaa vieläkin olla sama koleine kallioineen ja väsymättömine aaltoineen, arvaamaton, itseään ihmisen yläpuolella pitävä, ihmisiin heijastuva, ylpeä.

koulukirjat

koulutarvikkeet

kaikki samasta paikasta

koulun portilta

kuusikymmentä~~kuusi~~ metriä
kaksi

”ressulaisten”

kantakirjakauppa

KESKUSKIRJAKAUPPA OY

Kalevankatu 6, puh. 30425